

și tratamentul adecvat, la timp este indicată respectarea dietei hipoalergice stricte (anexa 1), administrarea membranostabilizatoarelor și corijarea imunității locale, toate acestea duc nu doar la ameliorarea semnelor clinice, dar și favorizează prognosticul și micșorează frecvența și gravitatea complicațiilor în vârsta adultă.

Tablel 3

Produsele pe care le vor utiliza/nu le vor utiliza mamele care alăptează un copil cu alergii alimentare

Se exclude	Se limitează	Se consumă
Pește, crustacee, icre, ouă, ciuperci, nuci, ciocolată, cafea, cacao, legume, fructe de culoare roșie și oranj, ananas, conservanți, marinade, cvas, bulioane, conserve, produse ce conțin coloranți, băuturi gazoase, ridiche, cașcaval, salamuri, crenvurști, bere.	Laptele (doar terciuri), smântâna, produse de panificație și paste făinoase de calitate superioară, griș, produse de patiserie, dulciuri, sare, zahăr	Produse lactate (chefir, biochefir, bifidoc, acidofilin, iaurturi fără adaos de fructe), crupe (hrișcă, de porumb, de orez, de ovăș); Fructe și legume (de culoare albă, verde, galbenă); supe (vegetariene, din legume, cu crupe); carne (carne slabă de porc, vită, curcan, găină fiartă, sau în formă de pârjoale fierte); pâine din grâu de calitate a doua.

Concluzii

1. Luând în considerație existența predispoziției genetice, este binevenită efectuarea profilaxiei antenatale la mame cu antecedente alergice. Se indică corecția dietologică în timpul sarcinii, cu eliminarea din regimul alimentar al gravidei, în perioada precoce a sarcinii și în toată perioada de alăptare, a produselor cu activitate sensibilizantă înaltă; satisfacerea deplină a necesităților fiziologice de energie, elemente esen-

țiale; substituirea laptelui integral de vaci cu produse lactate în rațiunea alimentară a gravidei; cantitatea de glucide și sare se limitează.

2. Importanța alimentației sugarului presupune alimentația naturală sau utilizarea amestecurilor adaptate hipoalergice "NAN hipoalergic", amestecuri cu hidroliza proteinelor "Alfare" sau amestecuri fără lactoză "NAN безлактозный".
3. Diversitatea manifestărilor clinice ale alergiei alimentare necesită monitorizarea activă a pacienților cu predispoziție și factori predispozanți pentru dezvoltarea alergiei alimentare.
4. Implicarea în procesul patologic al tractului gastro-intestinal necesită un tratament rațional și la timp a unor patologii ale tractului digestiv cu corijarea imunității locale și eradicarea completă a helmintiazelor.

Bibliografie

1. Burks AV, James JM, et al. Atopic dermatitis and food hypersensitivity reactions. *Pediatrics*. 1998;132-136.
2. Burks W. Skin manifestation of food allergy. *Pediatrics*. 2003;1615-1624.
3. Ferreira C, Seidman E. Food allergy: a practical update from the gastroenterological viewpoint. *J. Pediatr*. 2007;7-20.
4. Heine RG, Elsayed S, Hosking CS, et al. Cow's milk allergy in infancy. *Allergy Clin. Immunology*. 2002;217-225.
5. Nowak-Wergzyn, Sampson H. Adverse reactions to Foods. *Med clin Am*. 2006;97-127.
6. Sicherer SH, Sampson HA. Food allergy. *J Allergy Clin Immunol*. 2006;117:S470-5.
7. Балаболкин ИИ, Денисова СР, Шакина ЛД. Пищевая аллергия у детей. Пособие для врачей, 2006.
8. Лессоф М. Клинические реакции на пищу. М.: Медицина, 1996;248.
9. Ногаллер А. Пищевая аллергия. *Врач*. 1994;3:15-18.
10. Пампура АН. Пищевая аллергия у детей. М., 2007;5-54.
11. Рапопорт ЖЖ, Ногаллер АМ. Аллергия к пищевым продуктам. Красноярск: Изд-во Краснояр. Ун-та, 1999.

Pregătirea asistentelor medicale cu studii superioare – un pilon strategic în realizarea reformelor în sistemul de sănătate

D. Tintuc¹, *T. Grăjdianu¹, E. Stempovschi², A. Baroncea², L. Margine¹, A. Lavric¹

¹Department of Social Medicine and Sanitary Management, ²Association of Nursing of the Republic of Moldova Nicolae Testemitanu State Medical and Pharmaceutical University 194 B, Stefan cel Mare Street, Chisinau, Republic of Moldova

*Corresponding author: +37322205230. E-mail: grejdiantudor@yahoo.com

Manuscript received March 05, 2012; revised April 30, 2012

Training medical assistants with higher education – a strategic pillar of reforms in health

In this article describes the necessity of preparing nurses with high education, which has become a strategic step in implementation of health care reforms. The reforms in primary health care and necessity of optimization of financing health care institutions are arguments for the introduction of such training.

Key words: medical education, nurses, health.

Подготовка медицинских сестер с высшим образованием – важный стратегический шаг в реализации реформ в здравоохранении

В работе описывается необходимость подготовки медицинских сестер с высшим образованием как важный стратегический шаг в реализации медицинских реформ в здравоохранении. Аргументами подготовки являются реформы в сети первичной медицинской помощи и необходимость оптимизации механизмов финансирования учреждений здравоохранения.

Ключевые слова: образование медицинское, медицинские сестры, здравоохранение.

Actualitatea problemei

Actualitatea necesității pregătirii cadrelor medicale medii în Sănătate Publică și Management este determinată de faptul că asistentele medicale cu funcții de conducere, constituie una dintre cele mai importante categorii de angajați din sistemul sănătății. Ele organizează și acordă servicii medicale și îngrijiri de sănătate la diverse niveluri și pentru diferite categorii de populație. Această situație, precum și cerințele noi în activitatea instituțiilor medicale ce țin de realizarea principiilor asigurării asistentelor medicale, determină necesitatea stringentă de instruire a asistentelor medicale cu funcții de conducere în Sănătate Publică și Management.

Majoritatea țărilor europene dispun, în prezent, de o bogată experiență în domeniul pregătirii conducătorilor instituțiilor medicale, inclusiv a asistentelor medicale cu funcții de conducere. Pregătirea asistenților medicali manageri, de regulă, se efectuează în cadrul Universităților de medicină, în baza programelor analitice, luând în considerație particularitățile locale.

Prezintă interes practica acumulată în acest domeniu de Federația Rusă unde, începând cu anul 1991 se realizează programe speciale de pregătire a asistenților - manageri cu studii superioare. În prezent, în Rusia există 27 de facultăți de pregătire a asistenților medicali cu studii superioare. Admiterea se face în baza studiilor medicale medii, stagiului de muncă, nu mai mic de 3-5 ani, durata studiilor este de 4-5 ani. Un rol important, în realizarea Politicii Naționale de Sănătate în Republica Moldova o are Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.663 din 17.07.1997 „Cu privire la aprobarea concepției reformării sistemului asistenței medicale din Republica Moldova în condițiile economice noi pentru anii 1997-2003”. Conform acestei concepții, pregătirea cadrelor în domeniul Sănătății Publice și Managementului se realizează, prin instruirea continuă preuniversitară, universitară și postuniversitară, reieșind din necesitățile reale ale statului.

Reforma asistenței medicale primare, implementarea în practică a principiilor asigurării obligatorii de asistență medicală, necesitatea optimizării mecanismelor de finanțare a instituțiilor medicale, precum și situația reală sanitaro-epidemiologică a populației, cer o nouă abordare a problemelor privind procesul de pregătire a specialiștilor în Sănătate Publică și Management. Sistemul de instruire a cadrelor medicale în domeniul de sănătate publică existent, nu prevede pregătirea cadrelor medicale cu studii medii, care dețin funcții de conducere capabile să-și evalueze activitatea, să participe la elaborarea tehnologiilor și metodelor noi de îngrijire, care ar contribui la sporirea eficienței serviciilor de sănătate și optimizare a cheltuielilor.

Asistenții-manageri trebuie să-și traseze un scop bine determinat, în promovarea și realizarea artei de conducere a instituției. De la ei se cer atitudini obiective, la implementarea metodelor noi de lucru, luarea la timp a deciziilor, o viziune profesională în fiecare caz concret, ce ține de organizarea activității în domeniu. Acestea și multe alte cerințe presupun nu numai formarea nivelului

competenței în conducere, ci și perfecționarea continuă a profesionalismului în domeniul Sănătății Publice și Managementului. Totodată, este necesar de evidențiat faptul că, deși potențialul asistenților medicali constituie 2/3 din resursele umane ale sistemului de sănătate, valoarea contribuției lor la realizarea problemelor manageriale n-a fost pe deplin apreciată. Experiența mondială demonstrează că acolo, unde asistenții medicali sunt mai bine pregătiți în domeniul Sănătății Publice și Managementului, eficiența îngrijirilor de sănătate și randamentul lor economic este mult mai mare. Conform datelor OMS, serviciile prestate de asistenții medicali sunt cu 20% mai ieftine.

Deaceia, unele dintre criteriile importante, în evaluarea proceselor de dirijare devin **competența, calitățile de lider, viziunea asupra viitorului, capacitățile bune de comunicare etc.**

Reforma îngrijirilor de sănătate, asigură asistenților medicali, noi posibilități în alegerea traseului profesional. Aceste reforme se caracterizează prin: descentralizare, restructurare, reducerea personalului, ceea ce face sectorul de sănătate mai competitiv, mai dinamic. Managementul sanitar va continua să caute mijloace mai eficiente din punct de vedere financiar, pentru a spori accesul la îngrijirile de sănătate și tendința spre reducerea duratei de spitalizare.

Astfel, potențialul și competențele asistentelor medicale cum ar fi: îngrijirea la domiciliu și în comunitate, munca în echipă, gestionarea resurselor, monitorizarea, negocierile și relațiile dintre angajatori și salariați, necesită a fi perfecționate de urgență. Asistentele medicale, constituie grupul cel mai important, din punct de vedere numeric dintre exponenții profesiiilor din sănătate, iar rolul lor este fundamental pentru asistența sanitară a populației. Cele mai multe servicii de sănătate într-un pachet minim, conform Raportului Mondial pentru dezvoltarea Populației vor fi oferite de nurse și moașe. Acestea ar trebui să fie pregătite pentru funcții interdisciplinare și de conducere, prin programe educaționale de bază în cadrul Universității de Medicină și educație continuă.

În consecință, asistentele medicale trebuie să fie formate astfel, încât ele să facă parte din echipa multidisciplinară, pentru a împărtăși deciziile și a-și asuma responsabilitățile de lider al echipei. Anume aceste cerințe au fost puse la baza procesului de instruire, atunci când s-a decis de a oferi posibilitatea asistentelor medicale de a-și continua studiile superioare de asistență medicală, în conformitate cu standardele europene. Crearea facultății a fost dictată de necesitatea restructurării radicale a asistenței medicale în practica clinică, trecerea la sistemul de mai multe niveluri de educație și perfecționare a cunoștințelor și a competențelor.

Într-un sistem, unde asistenții medicali alcătuiesc numărul cel mai mare de cadre medicale, nu ar fi corect, ca acest personal să nu se perfecționeze, să nu-și aprofundeze studiile ca să poată crește în plan profesional. Ameliorarea acestei situații este posibilă, prin intermediul pregătirii asistentelor medicale cu studii superioare la specialitatea Sănătate Publică și Management în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”.

Pe parcursul a 4 ani de studii, asistenții medicali manageri susțin 27 de examene de promovare și 30 de colocvii.

Studiile finalizează cu susținerea examenului de stat, organizat în 3 etape:

- examen la pregătirea practică.
- teza de licență.
- examen complex la disciplinele de specialitate.

Studentii, care susțin testarea de finalizare, obțin diploma de asistent medical cu studii superioare la specialitatea „Manager al serviciilor de sănătate”. Instruirea asistentelor medicale s-a efectuat în conformitate cu prevederile *programelor analitice*, care conțin bazele teoretice ale fiecărei discipline, compartimentele și temele practice, aplicative.

Pregătirea practică se efectuează la bazele clinice și este orientată spre acumularea deprinderilor practice, necesare pentru activitatea în specialitate.

Sistemul de testare se va aplica pe deplin pentru toate disciplinele și se vor întreprinde măsuri în vederea computerizării procesului de studiu și testării cunoștințelor.

Pregătirea asistenților medicali-manageri cu studii superioare medicale va da posibilitate de a optimiza procesul de gestionare a activităților lucrătorilor medicali cu studii medii, orientate spre acordarea serviciilor medicale de performanță. Scopul de a obține studii superioare pentru asistenții medicali constă în formarea asistenților medicali de tip nou, capabili de a lua decizii independente, în conformitate cu competențele, pe care le posedă.

Începând cu anul 2000, pentru prima dată în Republica Moldova, a fost organizat învățământul superior pentru asistenții medicali cu studii superioare, specialitatea „Management sanitar” în cadrul Institutului Internațional de Management și Informatică al Serviciilor de Sănătate și Asistența Socială, Conform ordinului Ministerului Sănătății nr.90-p § 5 din 28.08.2003 și ordinului nr.522 - ST din 03.10.2003 „Cu privire la transferul studenților Institutului Internațional de Management și Informatică al Serviciilor de Sănătate și Asistența Socială” în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”, s-a continuat procesul de instruire a asistenților medicali cu funcții de conducere în specialitatea „Management Sanitar”, cu frecvență redusă de la 01.03.2004. Într-o perioadă foarte scurtă, Departamentul Studii USMF „Nicolae Testemițanu” și Catedra de Sănătate Publică și Management „Nicolae Testemițanu”, au perfecționat și elaborat programul de studii al asistentelor medicale cu funcții de conducere la specialitatea „Management Sanitar” cu studii superioare. Impactul absolvenților a fost cel așteptat. Toți conducătorii instituțiilor medicale au acceptat și au recunoscut nivelul înalt de pregătire al asistentelor medicale manageri.

Dintre absolvenți: 14 au fost încadrate în procesul de învățământ la Colegiul Național de Medicină și Farmacie, 2 asistente au fost numite în funcție de vicedirectori, ai Instituțiilor Medico

Sanitare Publice, 38 de asistente au fost numite în funcții de conducere. Este de menționat și faptul că la aprecierea coeficientului de salarizare acești specialiști au fost apreciați la nivelul șefilor de secții. Dar cel mai important este faptul, că acești specialiști au obținut capacități și aptitudini foarte bune de manageri, pe care le aplică în practică și servesc mult la îmbunătățirea calității serviciilor prestate. Suntem convinși că pentru acești absolvenți vor apărea și alte noi oportunități, ei devenind parteneri cu statut egal în echipa de sănătate multidisciplinară.

Piața muncii, în domeniul nursingului, va oferi mai multe oportunități în ceea ce privește parcurgerea traseului profesional, a carierei profesionale, a unei motivații financiare corespunzătoare și a unor condiții de lucru mai atrăgătoare. La momentul actual vedem angajarea acestor specialiști în calitate de Directori de nursing în instituțiile curative, profesori de nursing în Colegiile de Medicină și Farmacie, Școlile de specializare și perfecționare, coordonatori în serviciile medico-sociale, coordonatori în echipele de Îngrijiri Paliative, Directori ai Caselor de Nursing, redactori ai revistelor de nursing, manageri ai serviciilor de nursing, iar cei care vor dori, se vor ocupa de lucrul științific, își vor continua studiile. Pentru Republica Moldova s-au format toate premisele și a sosit timpul, când trebuie să revenim la această problemă de continuare a studiilor superioare pentru asistenții medicali cu funcții de conducere.

Concluzii

1. Pentru Republica Moldova s-au format toate premisele și a sosit timpul, când trebuie să revenim la această problemă de continuare a studiilor superioare în pregătirea asistenților medicali cu studii superioare.
2. Piața muncii în domeniul nursingului, va oferi mai multe oportunități în ceea ce privește parcurgerea traseului profesional, a carierei profesionale, a unei motivații financiare corespunzătoare și a unor condiții de lucru mai atrăgătoare.
3. Toți conducătorii instituțiilor medicale, unde activează aceste absolvenți, au acceptat și au recunoscut nivelul înalt profesional de pregătire în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

Bibliografie

1. Borzan Cristina Maria, Mocean Florea. Sănătate Publică. Cluj-Napoca: Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2002;274.
2. Ciocanu M, Topchin I, Hîncu O, ș. a. Managementul serviciilor spitalicești. Manual. Chișinău, 2007;159.
3. Ciocanu M. Strategia de dezvoltare a asigurărilor obligatorii de asistență medicală în Republica Moldova.
4. Tintiuc D, Grossu I, Grăjdianu T. Sănătate Publică și Management. Chișinău: CEP „Medicina”, 2007;896.